

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף סט

הערת מערכת: עקב כך שהעמוד הראשון עוסק באמצע סוגיא קודמת, התחלנו את הביאור מסוף הסוגיא.

רבי יוסי אומר כל שזרעו פסול: לעיל (דף סח' עמוד א) הובאה מחלוקת בין תנא קמא רבי יוסי ורשב"ג בענין האנשים הפסולים שפוסלים בביאתם. הגמרא מבארת את ההבדל בין השיטות.

מצרי שני ואדומי שני: כלומר הבן של מצרי שהתגייר שהבן עצמו פסול לבוא בקהל אבל בנו (הדור השלישי) מותר לבוא בקהל. ולכן אם בן הדור השני בא על בת ישראל כהנת או לוייה - לדעת תנא קמא הוא פוסל בביאתו משום שהוא פסול לבוא בקהל, אבל לדעת רבי יוסי הוא אינו פוסל בביאתו משום שזרעו לא יהא פסול.

גר עמוני ומואבי: רק בנו עד סוף כל הדורות אסור לבוא בקהל, אבל ביתו מותרת שהרי קיימא לן 'עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית'. ולכן לדעת רבי יוסי הוא פוסל מכיון שבזרעו יש פסול (הבנים), אבל לדעת רשב"ג אינו פוסל משום שביתו כשרה.

משנה: האונס והמפתה והשוטה: ישראל שאנס או פיתה בת כהן - אינו פוסל אותה מלאכול בתרומה, וכן ישראל שוטה שהתחתן כדת משה וישראל עם בת כהן אינו פוסל אותה. הטעם משום שרק ישראל שיש לו קניין אישות בבת כהן פוסל אותה, אבל האונס והמפתה לא קנו אותה לשם אישות, וכן השוטה שאין קניינו קניין.

וכן במקרה הפוך, אם כהן אנס או פיתה בת ישראל או כהן שוטה שהתחתן איתה - אינו מאכילה בתרומה.

אבל אלה שאינם ראויים לבוא בישראל כגון ממזר או אדומי שבא עליה באונס או פיתוי או שהיה שוטה - פוסל אותה מלאכול בתרומה, כי היא התחללה מביאה זו.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

כיצד הרי ישראל שבא על בת כהן: באונס או פיתוי – ממשיכה לאוכל בתרומה משום שכאמור היא לא נישאה לו, אבל עם היא התעברה ממנו אינה אוכלת (כנלמד לעיל דף סז: 'ושבה אל בית אביה כנעוריה' פרט למעוברת).

הרי כהן שבא על בת ישראל: באונס או פיתוי - אינה נחשבת לאשתו ולכן אינו מאכילה בתרומה, ואפילו אם התעברה ממנו אינה אוכלת עד שתלד, משום שרק ילוד מאכיל (שנאמר 'ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו'). נמצא שהבן כוחו גדול משל אביו שהוא מאכיל את אימו בתרומה ואביו לא.

העבד פוסל משום ביהא: אם בא על בת כהן פסל אותה מלאכול תרומה (כדלעיל סח:), אבל אינו פוסל משום זרע - כלומר אם הבת כהן התחתנה עם ישראל ומת ואין לה בן ממנו היא חוזרת לאכול בתרומה, אבל אם יש לה בן ממנו (וכן נכד) אינה אוכלת. אמנם אם הצאצא שלה הוא עבד אינו נחשב ל'זרע' שלה. והמשנה מבארת:

כיצד בת ישראל לכהן: בת ישראל שהתחתנה עם כהן ונולד להם בן, והלך הבן ובא על שפחה והוליד ממנה בן הבן הזה עבד (כמו אימו), ואם מת הסבא הכהן וכן הבן הכהן ונשאר הנכד העבד – הסבתא הישראלית אינה אוכלת בתרומה כי לא נחשב שיש לה 'זרע' מהכהן.

וכן בבת כהן שהתחתנה עם ישראל ונולד להם בן, והלך הבן ובא על שפחה והוליד ממנה בן הבן הזה עבד (כמו אימו), ואם מת הסבא הישראלי וכן הבן הישראלי ונשאר הנכד העבד – הסבתא הישראלית אוכלת בתרומה כי לא נחשב שיש לה 'זרע' מהישראלי.

ממזר פוסל ומאכיל: נכד ממזר נחשב ל'זרע', ולכן הוא פוסל מלהאכיל את הסבתא שלו שהיא בת כהן הנשואה לישראל שלא תאכל בתרומה, וכן הוא מאכיל אותה כשהיא בת ישראל הנשואה לכהן. המקרה שיצא ממזר הוא: כשנולד לסבא והסבתא בת, והלכה והתחתנה עם עבד ונולד להם בן שהוא ממזר (כי משנתנו סוברת שעבד וגוי הבא על בת ישראל הולד ממזר), ומתו הסבא והבת ונשאר רק הממזר.

כהן גדול פעמים שהוא פוסל: כלומר יתכן מקרה שבו כהן גדול יפסול את סבתא שלו מלאכול בתרומה. אם הסבתא היא בת כהן שנישאת לישראל ונולד להם בת ישראלית, שהלכה והתחתנה עם כהן, ונולד להם בן שהוא כהן היכול להיות כהן גדול. וכאשר מתו הסבא והבת, נשאר הנכד שפוסל את הסבתא (הבת כהן) מלאכול אפילו שהוא

כהן, משום שהוא 'זרע' של הסבא הישראלי. הסבתא הזו אומרת 'לא (ירבו כמותו) כבני (= כנכדי) כהן גדול'..

גמרא: תנינא להא: ישנה ברייתא בנושא של שוטה שאין קניינו קנין.

ליחוש שמא עיברה: מהביאה שבא עליה האונס והמפתה? וכמו שלמדנו (לעיל דף לג') בשני אחים שהתחתנו באותו זמן ובטעות החליפו את הנשים אחד עם השני בלילה הראשון, שמפרישים אותם מנשותיהם שלושה חודשים בכדי להבחין אם הן מעוברות ובניהם ממזרים. מוכח שחוששים גם להתעברות מביאה אחת?

הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתי: כך אמר הבעל הכהן לאשתו הישראלית כשמסר בידה את הגט, ולכן אסור לה לאכול יותר בתרומה משום שאנו חוששים שמא כל רגע זו שעה אחת קודם מיתתו.

בזנות לא חששו: שתתעבר מהביאה של האונס והמפתה, משום ש'אישה מזנה מתהפכת' בכדי שלא תתעבר (ואף הנישאת לשוטה -תוס').

בת כהן שנישאת לישראל ומת: ביום הנישואין, יכולה לאכול מיד בתרומה. ומדוע לא חוששים שהתעברה ממנו ויש לה ילד ישראלי? הגמרא מתרצת שהיא מותרת לאכול עד יום הארבעים משום שממה נפשך: אם היא לא מעוברת מותר לה, וגם אם היא מעוברת עד ארבעים יום ההריון נחשב למים בעלמא ולא לעובר, ולכן אינו פוסל אותה.

מאי מקולקלת? עד ארבעים: כלומר אם המשיכה לאכול הלאה, כל מה שאכלה לאחר הארבעים יום אחורה עד יום הארבעים - התברר למפרע שאכלה תרומה באיסור, אבל עד הארבעים היתה מותרת.

הבא על ארוסתו בבית חמיו: כלומר לאחר הקידושין קודם הנישואין. נחלקו רב ושמואל האם הולד ממזר ודאי או רק ספק ממזר (= שתוקי), כי אנו חוששים שאם היא פרוצה היא זינתה גם עם אנשים אחרים.

אמר רבא: במקרה שמרננים עליה שהיא זונה עם כל העולם – מסתבר כדעת רב שהולד ודאי ממזר, משום שאין דרך החתן לבעול את ארוסתו ומשכך הולכים אחרי רוב הבעילות שהם אנשי העולם. אבל אם מרננים עליה שהיא זינתה רק עם חתנה – הולד כשר כי אנו תולים שהוא נולד מחתנה.

דקתני ילדה תאכל: למדנו במשנה: בת ישראל שכהן אנס או פיתה אותה וילדה אוכלת בתרומה. בהכרח שמודבר שמרננים עליה שזינתה רק במקרה הזה, כי אם היה לה שם של זונה מהעולם ודאי שלא היתה אוכלת בתרומה. והרי באונס או פיתוי לכל העולם יש איסור להתייחד איתה ובכל אופן תולים את העובר בכהן, קל וחומר לארוס שמותר לו להתייחד עם כלתו שנתלה את העובר בו.

אביי דוחה: המשנה מדברת במקרה מיוחד שהאונס או המפתה היה כלוא ביחד עם הבחורה בבית האסורים, ולכן האפשרות היחידה שהיא התעברה זה ממנו. אבל בארוס וארוסה אפילו אם יצא קול שהיא זינתה רק איתו לא נסמוך על כך, משום שאנו חוששים שכמו שהיא זינתה איתו היא עשתה זאת עם אנשים נוספים.

איכא דאמרי: אם הארוס מודה שהוא בא על כלתו - לכולי עלמא מייחסים את העובר אליו, וכל המחלוקת בין רב לשמואל היא כשהארוסה התעברה ללא ידיעה מניין.

ועל כך אמר רבא שמסתברת דעתו של רב שהולד 'ממזר ודאי' כשמרננים עליה שזינתה רק עם העולם, אבל אם מרננים עליה שזינתה עם החתן וגם מרננים שזינתה עם העולם – מייחסים את הולד אליו, משום שאנו ידועים בוודאות שהוא בא עליה אבל לא ידוע לנו שמישהו אחר בא עליה.

רבא מביא ראיה מהמשנה בדומה להנ"ל. ואביי דוחה: במשנה מדובר שלא היה שום ריבון עליה כלל, ולכן אנו תולים שהעובר הגיע מהמקרה הבודד הזה של הכהן. אבל אם יש עליה ריבון גם על אחרים וגם על הארוס - על כך אמר רבא הולד ממזר ודאי.